

Систематичне використання в процесі викладання методики навчання української мови інтерактивних методів переконує в тому, що вони дозволяють студентам:

- ґрунтовно аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу, робити процес засвоєння й застосування знань більш доступним;
- навчитися формулювати власну думку, правильно її виражати, доводити свою точку зору, аргументувати й дискутувати;
- сформувати вміння слухати іншу людину, поважати альтернативну думку;
- моделювати і розв'язувати пізнавальні, життєві та соціальні ситуації;
- учитись будувати конструктивні відносини в групі, визначати своє місце в ній, уникати конфліктів, розв'язувати їх, шукати компроміси, прагнути до діалогу, знаходити спільне розв'язання проблеми;
- розвивати навички проектної діяльності, самостійної роботи, виконання творчих робіт [2, 46-47].

Висновки й перспективи подальших розвідок. Таким чином, використання інтерактивних методів і прийомів у структурі кожного заняття посилює практичну спрямованість курсу методики навчання української мови, сприяє формуванню у студентів педагогічної майстерності, розвитку професійного інтересу, лінгводидактичного мислення, дає змогу краще усвідомити навчальний матеріал та виробити навички застосування його в практичній діяльності. А це спонукає викладачів до професійної креативності та постійного збагачення власного арсеналу навчальних методів інноваційними прийомами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція мовної освіти 12-річної школи // Дивослово. – 2002. – № 8. – С. 59-65.
2. Пометун О. Інтерактивні методики та система навчання / О. Пометун. – К.: Шкільний світ, 2007. – 112 с.
3. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: «А.С.К.», 2005. – 192 с.
4. Пометун О. Що таке «інтеракція» і навіщо вона потрібна у навчанні / О. Пометун // Завуч. Наша вкладка. – 2005. – Вересень (№ 25). – С. 6-10.

Л.И. ФЕДЧУК. КОМПЕТЕНТНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В СТРУКТУРЕ ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЙ ПО МЕТОДИКЕ ИЗУЧЕНИЯ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА

Резюме. В статье обосновывается роль интерактивных технологий в формировании профессиональной компетенции будущих учителей начальных классов, выясняется потенциальное место в структуре практических занятий по методике обучения украинского языка инновационных методов, приводятся примеры их применения на разных этапах работы. Особое внимание уделяется таким приемам интерактивного обучения, как «Заимствуем мудрость в известных личностей», «Попробуй себя в роли экстрасенса», «Найди выход из проблемной методической ситуации», «Кубування», «преподаватель», «Чтение с пометками», «Синтез мыслей», «Сенкан», «Ящик жалоб и пожеланий» и др.

Ключевые слова: компетентностно ориентированные технологии, интерактивные методы и приемы обучения; методика обучения украинского языка, структура практического занятия.

L.I. FEDCHUK. COMPETENT ORIENTED TECHNOLOGIES WITHIN THE PRACTICAL CLASSES ON UKRAINIAN LANGUAGE TEACHING TECHNIQUES

The summary. This article describes the role of interactive technologies in formation of professional competence of future primary school teachers, defines a potential place in the structure of practical training in methods of teaching Ukrainian innovative methods, as well as the examples of their use in different stages of the work are given. Particular attention is paid to the interactive learning methods such as "Let's borrow the celebrities' wisdom", "Try yourself as an extrasensor", "Solve the methodological situation", "Cubing", "You're a teacher", "Reading with signs", "Synthesis of thoughts", "Senkan", "The chest of complaints and suggestions" and others.

Key words: competent oriented technologies, interactive methods and techniques of teaching, methods of teaching Ukrainian language, practical class structure.

Рекомендовано до друку.

Д-р пед. наук, проф. І.М. Хом'як.

Одержано редакцією 06.03.2017 р.

УДК: 373. 542

Л.В. ГОДУНКО

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У РАМКАХ НОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПОЧАТКОВИХ ШКОЛАХ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Резюме. У статті проаналізовано зміст Нової Концепції викладання іноземних мов у початкових школах Словачької Республіки. Розглянуто інноваційні підходи у реформуванні змісту інішомовної освіти. Акцентовано увагу на особистісно зорієнтованому навчанні іноземних мов. Доведено високу ефективність змістового інтегрованого вивчення мови та використання інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку навчання читання та письма, а також методу драми у викладанні іноземних мов.

© Л.В. Годунко, 2017

Виділено стилі навчання іноземних мов у початковій школі для мотивації вивчення іноземних мов упродовж безперервної освіти.

Ключові слова: комунікативна компетентність, особистісно зорієнтоване навчання, змістове інтегроване вивчення мови, навчальні стилі, методи викладання іноземних мов.

В Україні все більшої актуальності набувають тенденції якісного та ефективного навчання іноземних мов дітей молодшого шкільного віку. Відповідно Державного стандарту початкової загальної освіти в Україні вивчення іноземної мови є обов'язковим з першого класу. Рання іншомовна освіта – це перша ланка у системі безперервної освіти, яка визначається одним із важливих компонентів освітньої політики і в Словаччійській Республіці. Це зумовлює потребу якісного навчання іноземних мов у початковій школі. В умовах реформування системи шкільної освіти важливо вивчати і використовувати всі здобутки гуманістичної педагогіки високорозвинених країн. Географічна та ментальна близькість Словаччини та накопичені цією країною досягнення в питаннях розвитку іншомовної освіти дає нам змогу вивчати позитивний словацький досвід навчання іноземних мов у початковій школі.

В Україні вийшла друком низка статей та монографій, які стосуються досліджень сучасних тенденцій розвитку іншомовної освіти. Серед українських науковців питання іншомовної освіти в країнах-членах Європи досліджують Т. Боднарчук, В. Редько, М. Тадєєва [2] та інші. Важливим для нас є науковий доробок О. Савченко, яка розглядає сучасні тенденції стандартизації змісту ранньої шкільної освіти, включаючи іншомовну, в країнах ближнього і дальнього зарубіжжя [1]. Тенденціям розвитку іншомовної освіти присвячені праці таких словацьких науковців, як: З. Гадусова (Z. Gadusova), Я. Гартанська (J. Hartanska), Г. Лойова (G. Lojova) [4], Е. Тандлічова (E. Tandlichova) [5] та інших. Однак досвід Словаччійської Республіки безпосередньо не досліджується.

Метою статті є аналіз змісту Нової Концепції викладання іноземних мов для початкових шкіл у Словаччійській Республіці з метою впровадження позитивного досвіду в освітню систему України, а також визначення інноваційних методів навчання іноземних мов дітей молодшого шкільного віку.

У вересні 2007 року Нова Концепція викладання та вивчення іноземних мов у початкових і середніх школах була затверджена урядом Словаччійської Республіки. Даний документ впливає з аналізу поточної ситуації у викладанні і вивченні іноземних мов у Словаччині, а також відповідає Загальноєвропейським Рекомендаціям з мовної освіти. Даний документ передбачає досягнення випускниками середніх шкіл рівня B1 / B2 з першої іноземної мови і рівня A1 / B1 з другої іноземної мови, уникаючи тим самим поточної мінливості в навчальних програмах; збільшити кількість кваліфікованих вчителів іноземної мови; стабілізувати кількість кваліфікованих вчителів у школах; створити простір для довгострокового розвитку мовної політики; розробити нові навчальні програми та підручники, враховуючи розвиток мовних компетенцій, мовних функцій, умінь і навичок для того, щоб реалізувати комунікативну мету викладання та навчання іноземної мови [5, 10].

Як стверджує Е. Тандлічова, реалізація Нової Концепції гарантуватиме наступне: обов'язкове викладання першої іноземної мови з третього класу початкової школи та другої іноземної мови з шостого класу середньої школи; безперервність вивчення іноземних мов у середній школі з метою досягнення студентами вищезгаданих рівнів знань іноземних мов після закінчення середньої школи; навчальні плани передбачатимуть формування комунікативної компетенції, лінгвістичної компетенції, соціолінгвістичної і прагматичної компетенції, а також розвиток здібностей, необхідних для вільного усного та письмового спілкування іноземною мовою; нові навчальні посібники для рівня A1-B2 відповідатимуть навчальним програмам, а також враховуватимуть міжкультурне розмаїття з урахуванням потреб і очікувань словацьких учнів, які вивчають іноземну мову. Нові цілі і завдання навчання іноземних мов передбачають оновлення навчально-методичного забезпечення. Таким чином, протягом найближчих трьох років вчителі початкової школи повинні взяти участь у курсах для підвищення кваліфікації з іноземної мови і методики викладання іноземної мови в університетах Словаччини [3, 7].

Варто зазначити, що виділяють ключові концепції, які підтримують особистісно зорієнтоване навчання. Серед них пріоритетними є компетенції Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEF), а також Нова Концепція, яка розглядає загальні компетенції як першочергові. Важливим фактором є здатність примусити ефективно працювати систему знань, навичок, умінь, соціальних і культурних цінностей, поглядів, емоційних та інших особистих якостей в різних контекстах і видах. Дана компетенція розроблена на основі особистої практики – це комплекс знань, умінь, ставлень та інших складових. Вона розвивається упродовж життя учня, маючи певний динамізм і вміння проявити себе у певному виді діяльності. Загальні компетенції не є типовими лише для навчання мови, але вони важливі для всіх видів діяльності, у тому числі і мовних.

Слід наголосити, що комунікативні компетенції характерні для використання мови. Вони включають в себе лінгвістичні компетенції (лексичну, граматичну, семантичну, фонологічну, орфографічну, орфоепічну), соціолінгвістичні компетенції (мовні маркери соціальних відносин, конвенції ввічливості, відмінності у реєструванні, діалект і акцент) і прагматичні компетенції (розмовну, функціональну (мікрофункції і макрофункції, схеми взаємодії). Інший контекст для розвитку учня оформлений навичками (наприклад, аудіювання, говоріння, читання, письмо, здогадка, інтерпретації і т.д.), здібностями і мовними функціями (такі як почати розмову, закінчити її, вагатися) [5, 11].

Беручи до уваги Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти та Європейське Портфоліо, ми можемо визначити іншу доміную, яку також прийнято до уваги реформи. Це навчальний процес учня і відповідальність учня за навчання та самооцінювання. Вивчення іноземної мови – це процес, упродовж якого особисті знання та навички окремого учня поєднуються/перевіряються/адаптовуються відповідно нової

інформації в активній, цілеспрямованій зворотно-пошуковій діяльності. Навчання є навмисним виконанням завдань і заходів, у рамках якого творчість і творче мислення розвиваються з метою підготовки учня до автономії. Це означає, що через навчання як оцінювати свій рівень володіння мовою і передумови для виконання завдань, учень здобуває відповідальність за те, наскільки добре і як ефективно він буде поєднувати раніше отриману інформацію з новою. Учні самостійно вивчають свої стилі і стратегії навчання.

За словами Т. Хедж, з яким погоджується Г. Лойова ключовими стратегіями навчання іноземних мов є: 1) когнітивні стратегії – це розумові процеси, які використовувалися безпосередньо в процесі навчання, які дозволяють учням мати справу з інформацією, представленою в завданнях і матеріалах, працюючи з нею різними способами; 2) метакогнітивні стратегії – які включають планування навчання, думаючи про те, як вчитися і зробити навчання ефективним, самоконтроль в процесі навчання, і оцінку того, наскільки успішним було навчання після використання мови певним способом; 3) комунікаційні стратегії – коли учні використовують жести, міміку, синоніми, перекази і споріднені слова з першої мови, щоб зрозуміти і підтримувати розмову, незважаючи на прогалини в їхніх знаннях другої мови, вони використовують комунікативні стратегії; 4) соціально стратегії – це ті, які надають учням можливості для практикування [4, 20].

Варто зауважити, що стилі навчання – це шляхи, за допомогою яких людина набуває знання та навички для того, щоб використовувати їх результати в житті. Розрізняють такі стилі навчання: перцептивний, який включає візуальний, слуховий, тактильний, кінестетичний, груповий, індивідуальний; похідний незалежний, який означає, що учень вчиться більш ефективно, послідовно і аналізує факти; похідний залежний, який означає, що учень вчиться більш ефективно, коли речі знаходяться в контексті / цілісно, а також коли учень є чутливим до людських стосунків; аналітичний, який означає, що, якщо учень використовує цей стиль навчання, то він працює в основному індивідуально (більш інтровертно), послідовно і лінійно; глобальний стиль навчання подається через конкретний досвід і через взаємодію з іншими, який підкреслює екстравертний і практичний характер.

У навчанні іноземних мов у початкових школах важливого значення набули метод драми, творче письмо, змістове інтегроване навчання та використання ІКТ. Драма, як метод викладання, використовується в навчанні молодших учнів і дозволяє вчителю використовувати техніку вчителя в ролі, і запропонувати учням широкий спектр ролей різного статусу, а також соціальне, культурне та гендерне середовище. Розповідь в драмі відрізняється від розповіді в повідомленні. Драма пропонує вчителям мови виключно багаті і творчі прийоми, щоб розвивати мовну компетенцію учнів в діапазоні від натуралістичного діалогу до високо формального стилю, насиченого ремарками, монологами. Часто використовується техніка хорового мовлення, що може стати набагато більш творчою заміною для мовних вправ і повторень, і повністю є особистісно зорієнтованою. Ідея використання творчого письма також була актуальною протягом певного часу. Це комплекс прийомів, які розвивають мовні компетенції учнів. У процесі творчості учні досліджують свої творчі здібності. Вони експериментують зі словами, використовуючи свою власну мову для реалізації своїх комунікативних цілей. Процес творчості учня – це повністю особистісно зорієнтований процес. Творче письмо, як метод творчого навчання, представляє комплекс привабливих видів діяльності, які допомагають учням бути творчими, мотивованими, емоційно залученими у виконання завдання [5, 13].

Змістове інтегроване вивчення мови (CLIL) не є новим методом розвитку мови, але він не був так широко застосований в словацьких школах. Нова Концепція викладання іноземних мов на початковому рівні з третього класу пропонує вчителям можливість використовувати змістове інтегроване вивчення мови, яке дозволяє учням вивчати іноземну мову в значимому контексті. Використовуючи іноземну мову, учні можуть дізнатися щось нове і розповісти іншим про це. Іноземна мова може допомогти їм знаходити нову інформацію і думати про неї – знаходити зв'язок між попередніми знаннями і навичками і новими, щойно досягнутими. Використовуючи ІКТ, учні можуть бути заохочені читати і писати за допомогою інформаційних та комунікаційних технологій. Звертаючись за допомогою до Інтернету, учні мають доступ до значимої інформації, наприклад, електронних книг, гіпертекстів і гіпермедіа у форматі CD-ROM або різних вебсторінок. При пошуку інформації в різних джерелах учні в той же час активно формують потік інформації, з якою вони стикаються. Цей пошук інформації з різних джерел змушує учнів оцінити надійність використаної інформації та джерел.

Аналіз змісту Нової Концепції викладання іноземних мов для початкових шкіл у Словацькій Республіці дозволяє визначити ключові поняття нової реформи. Важливою передумовою для формування іншомовних компетенцій, умінь та навичок учня є ефективне використання інноваційних методів та прийомів вчителем для задоволення потреб учня. Іншими словами, саме особистість учителя та його професійний розвиток сприяють успішному оволодінню іноземними мовами учнями у початкових школах. Таким чином, збільшується роль університетів у підготовці кваліфікованих вчителів іноземних мов. Сучасні реформи спричиняють потребу у створенні нових навчальних програм навчання іноземних мов у початкових школах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти / О.Я. Савченко. – [2-е вид.]. – К.: Грамота, 2013 – 504 с.; С. 411-455.
2. Тадеєва М.І. Розвиток сучасної шкільної іншомовної освіти в країнах-членах Ради Європи: монографія / М.І. Тадеєва. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. – С. 173-175.
3. Foreign language Teaching in Schools in Europe. Situation in Slovakia / Report drafted by Eurydice Unit. – Bratislava: Slovak Academic Association for International Cooperation. – 2001. – P. 2-21.
4. Lojova Gabriela. Quality versus quantity in foreign language primary education / Gabriela Lojova // In International Conference – ELT in Primary Education. – Bratislava, 2008. – P. 20-24.

5. Tandlichova Eva. Looking at some innovative methods in the light of the new conception of foreign language teaching at primary schools / Eva Tandlichova // In International Conference – ELT in Primary Education. – Bratislava, 2008. – P.10-14.

Л.В. ГОДУНКО. ВВЕДЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИИ В РАМКАХ НОВОЙ КОНЦЕПЦИИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В НАЧАЛЬНЫХ ШКОЛАХ СЛОВАЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Резюме. В статье проанализировано содержание Новой Концепции преподавания иностранных языков в начальных школах Словацкой Республики. Рассмотрены инновационные подходы в реформировании содержания иноязычного образования. Акцентировано внимание на личностно ориентированном обучении иностранным языкам. Доказана высокая эффективность содержательного интегрированного изучения языка и использование информационно-коммуникационных технологий в развитии обучения чтению и письму, а также метода драмы в преподавании иностранных языков. Выделено стили и стратегии обучения иностранным языкам в начальной школе для мотивации изучения иностранных языков на протяжении непрерывного образования.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, личностно ориентированное обучение, содержательное интегрированное изучение языка, учебные стили, методы преподавания иностранных языков.

L.V. HODUNKO. THE INTRODUCTION OF INNOVATIVE METHODS IN THE NEW CONCEPTION OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES AT PRIMARY SCHOOLS OF THE SLOVAK REPUBLIC

The summary. The article analyzes the implication of foreign language teaching at primary schools of the Slovak Republic. The innovative approach to the reforming of the content of foreign language education is described. The attention is paid to the student-centred teaching of foreign languages. It was proved the high efficiency of integrated semantic language learning and the use of information and communication technologies in the development of teaching reading and writing, and drama method in teaching foreign languages. The styles of learning foreign languages at primary school are pointed out for the motivation for learning foreign languages during life-long education.

Key words: communicative competence, student-centred teaching, content and language integrated learning, learning styles, methods of teaching foreign languages.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. О.В. Безкорвайна.

Одержано редакцією 02.03.2017 р.

УДК: 37. 015. 311

А.С. ПАВЛЕНКО

**ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ
ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНІ ІНСТИТУТИ СПІЛКУВАННЯ**

Резюме. У статті розглянуто складні взаємодії в соціумі між дітьми, сім'ями, суспільством, що впливають на формування характеру та розвивають вроджені на біологічному рівні „запрограмованості” якості на пошук змісту життя при спілкуванні та у взаємовідносинах з іншими людьми. Автором запропоновано та обґрунтовано твердження, що особистість не може стати собою, не будучи органічно вбудованою в суспільство, соціальні інститути, спілкування, соціум.

Доводиться, що всі діти потребують спілкування в авторитетних соціумах, призначених передати їм певну модель моральної поведінки, котра виховує потребу один в одному, формує почуття перебування у безпеці при співжитті та взаємодії з різними особистостями динамічного суспільства.

Ключові слова: соціум, соціальні інститути, „запрограмоване спілкування”, модель соціальної поведінки, рольова поведінка, жага спілкування, соціальні взаємодії, самовираження, самовдосконалення, сумісність, психологічний обмін, комунікація, семантично значуща інформація.

Постановка проблеми. В сучасному світі розвитку технологій, інформатизації та комп'ютеризації поняття спілкування, як безпосереднього контакту людини з людиною відійшло від основного значення як для людей, так і для суспільства в цілому, що негативно впливає на формування та становлення особистості в соціумі.

Враховуючи дослідження та спостереження відомих дослідників зарубіжжя Г. Мюррея, Дж. Льюїса, М. Аргайла, Дж. Брунера, Ж. Піаже та вітчизняних вчених О.В. Запорожця, Г.М. Андреевої, Б.Г. Ананьева, Д.Б. Ельконіна, Л.С. Виготського, О.О. Бодальова, ми прийшли до висновку, що дитина постійно потребує спілкування з дорослими. Це свідчить про те, що потреба у спілкуванні є природна та необхідна, з часом та віком вона визначає і формує поведінку, ставлення до людських цінностей.

Спілкування настільки соціальне, бо воно забезпечує зв'язок з безпосереднім соціальним оточенням (садочок, школа, лікарня, транспорт, магазин та інші соціальні інститути), потреба в ньому є тим вихідним пунктом, що пов'язує людину з оточуючими її людьми, забезпечує її розвиток як особистості.

Глибше розглядаючи проблему, бачимо, що без правильно організованого спілкування страждають не тільки психічний і соціальний розвиток дитини, а й фізичний. Людину спонукає до спілкування необхідність пізнати